

De wijk als onderzoeker - Verslag 2e bijeenkomst

Thema: Wederkerigheid en dekolonisatie

3 december 2024

Introductie

Na het gezamenlijke diner, bereid door het Wijkpaleis, en een energizer, trappen wij de avond af met een korte terugblik op de vorige bijeenkomst.

Vervolgens wordt de rol van het wijkonderzoekscollectief Delfshaven zoekt het uit! verder toegelicht:

- Het doel is om een community of practice te vormen over wederkerig onderzoek in Delfshaven.
- De bijeenkomsten hebben ook als doel om te komen tot een manifest en een toolkit om wederkerigheid in de praktijk te bevorderen.
- Het collectief is tevens voor het matchen van vraag en aanbod tussen onderzoekers, ambtenaren, initiatiefnemers en bewoners.
- Naast de bijeenkomsten heeft Delfshaven zoekt het uit! ook de mogelijkheid om eigen onderzoeken/projecten uit te rollen. Op dit moment zijn dit de volgende: onderzoek naar de impact en waarde van initiatieven in Delfshaven, buurtkrachtmeting, opzetten van een kennisbank, onderzoek naar werk in de wijk (wat als alle aanbestedingen lokaal?), verkenning van andere manieren van onderzoek met, voor en door bewoners. Tips zijn welkom!

Tijdens deze bijeenkomst gaan we op zoek naar de definities en ervaringen van wederkerigheid in het onderzoeksproces.

Rebecca Baugh - Onderzoeker

Rebecca Baugh (onderzoeker bij EPRC en het ISOCARP Institute, en freelancer voor AFRA Education and Training) deelt inzichten uit haar afstudeerproject waarin ze in Bospolder-Tussendijken onderzocht hoe rigide sociale en kennis hiërarchieën kunnen worden doorbroken door gebruik te maken van diverse vormen van communicatie. Enkele punten die zij maakt:

- De hiërarchie van kaste en klasse (waar europees, financieel rijk, atheïstisch/christelijk dominant is en afrikaans, aziatisch, inheem, latinx, arabisch, financieel minder rijk, moslim subordinate) en de hiërarchie van expertise (met aan de top de deskundige,

gevolgd door de burgers, dan de burgers met een laag inkomen en onderaan de piramide de migrantenburger met laag inkomen).

- Deze hebben invloed op hoe wij leven en de sociaal-ruimtelijke rechtvaardigheid hierbinnen. De hiërarchieën hebben invloed op stedenbouw en ontwerp. Met als gevolg dat er een cyclus plaatsvindt van afwijzen van 'andere' kennisparadigma's en verdringing.
- Ze geeft een voorbeeld van één deelnemer in twee verschillende straten in Rotterdam. En het verschil in thuis voelen door deze deelnemer in deze straten, afhankelijk van vele factoren, tastbaar en ontastbaar, maar te maken met hoe hij zich ontvangen voelt door de omgeving.
- Denk bijvoorbeeld aan taal (zowel verbaal als non-verbaal, meertaligheid, mixen van talen), multi-zintuiglijke betrokkenheid (denk aan geuren, geluiden, muziek), gastvrijheid, vertrouwen, toegankelijkheid. Stilte is een krachtige graadmeter, wat niet gezegd wordt zegt veel. Bijvoorbeeld tijdens een (groeps)gesprek tussen de gemeente en bewoners, sommigen voelen zich dan gestild.
- Aan deelnemers van het onderzoek is gevraagd waar men zich in Bospolder-Tussendijken thuis voelt / veilig voelt / community ervaart. Dit is visueel in kaart gebracht. Hier kwamen bijvoorbeeld beautysalons, gebedshuizen, gemeenschapscentra, winkels, (super)markten, cafés en eetgelegenheden naar voren.
- Gedifferentieerde betrokkenheid in tijd. Denk bijvoorbeeld aan jouw tijdschema aanpassen aan de ander. Bijvoorbeeld een 5 minuten gesprek verdeeld over 2 uur, door naast een medewerker in een winkel te zitten tijdens zijn/haar werk.
- Ze adviseert om als onderzoeker actief nieuwsgierig te zijn en zorgvuldig. Bij het werken op wijkniveau: ben zichtbaar en neem tijd om relaties te verdiepen. Er komt dan vertrouwen.

- Take-away: er is een mindset shift nodig. Ben bewust hoe je als onderzoeker bewoners benadert (onderzoekers mogen participeren met de buurt en niet andersom), dat je niet je eigen voorwaarden neerlegt (bijvoorbeeld tijd), hoe je dingen zegt (dat bepaalt hiërarchie) en besef dat het niet lineair is. Het gaat om elkaar begrijpen, je past je beide aan hiervoor.

Mustapha Eaisaoui - Cooperatief Consultancy Buro

Mustapha Eaisaoui is onderdeel van Afrikaander wijkcoöperatie, waar ze zich onder andere bezig houden met de vraag wat je in de wijk kan professionaliseren. Van koken, tuinonderhoud, schoonmaakdiensten tot consultancy. Het coöperatief consultancy bureau is ontstaan toen de wijkcoöperatie steeds meer vragen kreeg van onderzoekers en de gemeente met het verzoek of zij kunnen ondersteunen in het vinden van bewoners voor onderzoeken/projecten. Er werd dan

altijd een tijdsinvestering gevraagd, maar dit werd niet betaald. Dit zijn ze anders gaan doen. Het bureau heeft het uitgangspunt dat wijkbewoners ook expertise hebben en dat hiervoor betaald moet worden. Daarnaast moet er een langdurige relatie ontstaan met de wijk. Mustapha geeft het voorbeeld van het onderzoek rond hittebeleving.

Waar lopen ze tegenaan?

- Onderzoeksmoeheid in de wijk. Vertrouwen in instituten is weg. Ze hebben echt de rol van gatekeeper op zich genomen.
- Rekening houden met laaggeletterdheid. Beter mondeling, dan schriftelijk.
- Participatiemoeheid; bewoners mogen overal meepraten, maar niet duidelijk wat met de input wordt gedaan.
- Streven naar gelijke betaling, onafhankelijk of iemand de rol van cateraar of consultant heeft. (Daarvoor zal het geld vanuit consultancy gebruikt worden voor andere takken.)
- Ze denken na over een ethische commissie. Is het ethisch verantwoord om de wijk hieraan bloot te stellen?

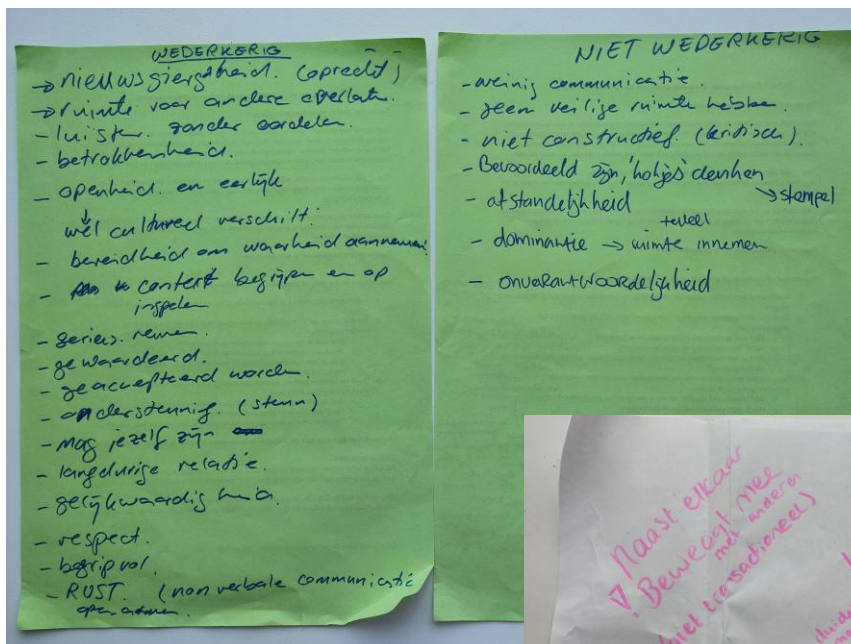
Reacties/gesprekken n.a.v. vragen uit de zaal

- Voor het kunnen vervullen van deze gatekeeper rol is bekendheid nodig, dit kost tijd. Nu hebben zij het netwerk en komen onderzoekers/ambtenaren rechtstreeks of via een omweg altijd wel bij hen terecht. Eis deze functie op.
- Ze zijn nu bezig met een database. Belangrijk om goed in de gaten te houden wat er allemaal is gedaan.
- Stimuleer reflectie op gedrag en houding. Houd een spiegel voor; “zo benaderen jullie de wijk”. Ze stellen ook voorwaarden wanneer de coöperatie meewerkt aan onderzoeken/projecten en wanneer niet.
- Universiteiten moeten evolueren. Dit werkt het beste door krachten van binnenuit en buitenaf. Wij hebben elkaar hierin nodig.
- Hoe krijgen jullie een groep bewoners bij elkaar? Niet elke keer dezelfde personen vragen. Daarnaast lukt dit omdat bewoners bekend zijn en vertrouwen hebben. Met de gehele coöperatie hebben zij connecties met 75% van de wijk. Waken hierbij dat elke stem gehoord wordt en niet alleen de luide.
- Vraagstuk: Wie is eigenaar van de data? De wijk zelf zal eigenaar moeten worden.

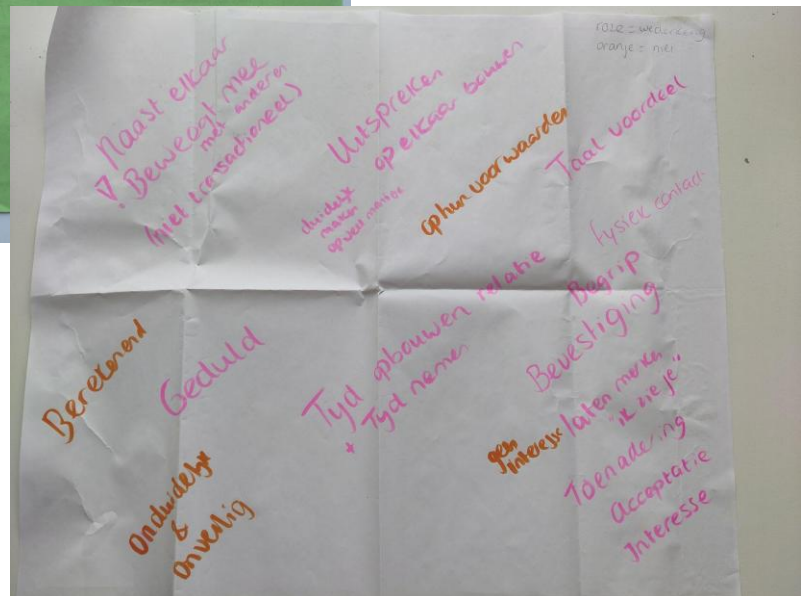
Gesprekstafels

Tijdens tafelgesprekken stonden wij stil bij onze persoonlijke ervaringen rond wederkerigheid en probeerden wij gezamenlijk tot een definitie te komen. Er kwamen mooie gesprekken op gang. Een definitie formuleren bleek niet gemakkelijk. Aan het einde deed elke groep kort een terugkoppeling. Punten die genoemd zijn:

- Wederkerigheid is de capaciteit om op een open en nieuwsgierige manier, van mens tot mens, de juiste context te creëren voor uitwisseling tussen personen zonder waarde/verwachtingen.
- Het is een dans, die samen ontstaat, wat daarvoor nog niet was, een nieuwe space. Je ontmoet elkaar op basis van relatie en niet op basis van agenda. Je ontmoet elkaar als personen, niet als/in rollen. Je herkent en erkent elkaars grenzen (die aan verandering onderhevig zijn).
- Oprecht, nieuwsgierigheid, ruimte voor de ander en jezelf, betrokkenheid, openheid, eerlijkheid, respect, begripvol.
- Rust en tijd hebben en nemen. Open staan, niet gesloten.

Enkele gespreksaantekeningen

Wederkerigheid:
 Oprechte Nieuwsgierigheid
 Ruimte voor de ander overlaten
 Luisteren zonder oordeel
 Betrokkenheid
 Openheid en eerlijkheid
 Context begrijpen en op inspelen
 De ander Serieus nemen
 Waardering laten blijken
 Andere accepteren
 Respect
 begripvol
 Ondersteuning

Laat blijken dat de andere zichzelf mag zijn
(Langdurige) relatie opbouwen / tijd nemen
Gelijkwaardigheid
Rust (nog verbale communicatie)
Geduld